

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gegorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Quæst. II. An testes novi post publicatas attestaciones produci valeant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

riorum, quia non testificatur in causa propria: vel agitur de ipsius legato, quod fortè in controversiam tractatur, ita ut ipse de facto sibi nuncupativè legato deponere deberet, & tunc non est idoneus, utpote in causa propria, sive principaliter sive accessorie deponit. Ferè idem dicit Menoch. de arbitr. Jud. casu 106. n. 14. in fine. citans Abbatem & Felinum cum Socin. Jun. Et hæc explicatio

michi quoque placet. Unde *dist. ant.* argumenti: Legatarius est idoneus testis in testamento scripto, in quo ipsi relictum est legatum. *C. ant.* in testamento nuncupativo, *subdistinguo*, si agitur tantum de hujus solennitate, vel de legato aliis facto, iterum *C. ant.* Si autem de legato ipsius Legatarii, qui de eo debet testificari. *N. ant.* *& conf.* utramque.

QUESTIO II.

An Testes novi post publicatas attestations produci & recipi possint, saltem in Judicio Appellatorio?

Pro decisione hujus quæsti notanda singulariter venit dispositio *Clem. 2. de testib.* quæ sic habet: *testibus receptis, & eorum attestationsibus publicatis, sicut non licet super iisdem, vel directò contrariis articulis, alios vel eodem testes in principali causa producere, sic non debet in Appellationis causa licere; cum non minus in Appellationibus, quam in principali causa subornatio sit timenda.* Clarè igitur videtur prohibitum testes, sive novi sint, sive antiqui, seu prius jam auditi, post eorum attestations publicatas producere, & quidem propter periculum subornationis, postquam didicita (sic loquuntur Juristæ) sunt testimonia à Patribus, seu postquam ipsis innotuit, quid testes deposuerint. Id quod tamen restringitur ad eosdem articulos, super quibus jam auditi sunt, & ad directò contrarios, seu qui con-

sistunt in contradictoriis, ut si unus litigantium articulet, se esse legitimum, alter verò neget, eum esse legitimum &c. Unde Clementina non se extendit ad articulos, qui in uno vel altero puncto diversi sunt à prioribus, super quibus attestations receptæ & publicatæ sunt, vel aliqua ex parte novi, neque ad articulos indirectè contrarios, quando nempe contrarietas primùm eruitur & deducitur, v. g. si unus articulat, Titium hoc die & loco contractum celebrasse, alter verò, Titium tali die in loco valde distante existisse: vel si Cajus affirmat se esse dominum fundi titulò emptionis, Sempronius verò asserit, se esse dominum fundi titulò præscriptionis. Quamquam autem dicta constitutio Clementina videatur esse tam clara, ut rem omnino conficiat,

Contra eam tamen sic insurgitur
T t 3 I, Con-

1. Constitutio hæc est iniqua & contra Jus naturale, utpote quod, sicut omnibus permittit potestatem probandi suam intentionem, ita non permittit restrictionem & exclusionem probationum; unde in *l. 21. C. de hereticis* cavet Anastas. Imperator, *ne probationum facultas angustetur*: sed angustaretur, si super iisdem seu antiquis, vel directò contrariis articulis, non admitteretur amplius productio testium, sive priorum sive recentium. Per consequens contingere posset, ut innocens condemnaretur, qui novis testibus intentionem suam probare, vel se defendere potuisset. 2. In Judicio appellatorio universaliter est concessum, ut possint probari non probata in prima instantia, ut colligitur ex *l. 6. §. siquid autem C. de appellat. ex l. 4. C. de tempor. appellat. ibi: per hanc divinam sanctionem decernimus, ut licentia quidem pateat in exercendis consultationibus tam appellatori, quam adversæ parti, novis etiam assertationibus utendi vel exceptionibus, quæ non ad novum capitulum pertinent, sed ex illis oriuntur, & illis conjunctæ sunt, quæ apud anteriorem Judicem noscuntur esse propositæ* - - - quo exercitatis jam negotiis plenior subveniat veritatis lumine. Unde natum est illud vulgare: *non probata probabo*: ergo saltem in Judicio appellatorio possunt novi testes super antiquis articulis proponi. *Confirmatur*: in diversa Instantia possunt produci novi testes: sed appellatio est diversa instantia. 3. In quolibet Judicio recipi testes possunt, quoties

veritas per illos sperari potest. *l. 1. §. cognitum ibi: quocumque tempore ff. de questio. concordat. can. 11. ca. 30. q. 5. v. Et tandiu*. sed per novos testes erui veritas potest: ergo. In *o. 26. §. c. 50. h. t. disertè dicitur*, publicatis attestacionibus testes recipi posse. 5. Post publicationem attestacionum licet adhuc alias probationes adducere, v. g. nova instrumenta usque dum concludatur in causa, *de fide Instrum.* ergo etiam novi testes cum nomine Instrumentorum veniant testes. *c. 4. de testib. cog. §. 1. ff. de fid. Instrum.* & deponere testium eandem vim obtineant, quæ fides instrumentorum. *l. 15. c. 1. in l. ita concludunt Daniel. Moller. Oddus. Jason. Roman. Abb. Paul. Castr. & Lanfr. apud Berlich. conclus. 28. n. 104. Accedit c. 1. §. c. penult. de probat.* ubi fuerunt admissi post publicationem attestacionum: ergo.

Sed regulariter standum est de iure Clementinæ, testium productionem super iisdem vel directò contrariis articulis disertè prohibenti, nempe in casu, quo publicatio, & receptio instrumenti jam est legitime facta, & testes didicerunt seu cognoverunt, & testes deposuerunt; secus si non didicerunt vel cognovissent, saltem in pars, quæ vult vel eosdem vel novos testes producere. Concordat. *c. 17. c. 18. 25. §. 48. eod. Conspirat Jus Civile Aut. qui semel. C. eod. nov. 90. c. post. princ. & DD. communiter apud Berlich. n. 83. 84. Emm. Gonzal.*

*h. t. c. 17. n. 1. & Haunoldo tri. 2. de
7. §. 7. c. 2. controv. 8. n. 166. seqq.*
Ratio valde efficax traditur in *Clem. cit.*
ne scilicet post publicatas, & ut Juri-
ste loquuntur, didicatis attestaciones
contingat testes, vel antiquos vel no-
vos, corrumpi & subornari, quid de-
beant testificari, & ut antiqui aliter
deponerent, vel novi contra deposi-
tiones antiquorum; de qua corruptio-
ne vel subornatione Pars testes produ-
cens fortè prius non cogitavit, quia
punitur, testes pro se deposituros;
nam autem, postquam cognovit, tes-
tes deposuisse contra intentionem su-
am, facillè eos corrumpere & subor-
nare, ut aliter, vel contra priores at-
testaciones testificentur: quo casu veri-
tas, & bonum publicum facillè in peri-
culum adduceretur: quod periculum
cellaret, si attestaciones, licèt jam ef-
fent publicatas, tamen pars producens
non didicisset per accidens, seu non
cognovisset.

Nec obstant obmotæ difficultates. Ad
I. enim respondetur *N. ma.* cum adjecta
ratione; quamvis enim Jus Naturale
omnibus permittat jus probandi, ta-
men non prohibet, ne legislatores
humani ex justa causa restringant tem-
pus, & modum probandi; sicut nemo
dicit, contra Jus Naturale esse illas le-
ges humanas, quæ post terminum
probatorum elapsum recipi vetant
novas probationes. Quàm gravis au-
tem causa fuerit prohibendi productio-
nem testium post publicatas & à parte
producente didicatis attestaciones, jam
palam fecimus. Imò bonum publi-

cum exigit, ne denuo producantur tes-
tes post dictam publicationem, ne
detur occasio corrumpendi & subor-
nandi testes, atque adeò magis peri-
clitetur veritas per novam productio-
nem testium, quàm per exclusionem.

Ad 2. aio, *cit. l. 4.* non facere ad-
rem, quia loquitur de eo, qui in pri-
ma instantia allegavit quidem aliquid,
vel produxit aliquod instrumentum,
sed testes illo tempore habere non
potuit, vel, si habuit & produxit, illi
tamen non fuerunt recepti vel exami-
nati, fortè quòd producti fuerint post
terminum probatorum; quo casu non
est periculum subornationis, & sic ces-
sat ratio. Atque sic respondet Hau-
nold. cum Everhardo. Lex autem
6. §. siquid. autem intelligenda est de
novis articulis, etiam dependentibus
à prioribus, in Appellatorio porrectis.
Emman. Gonzal. ad c. 17. h. t. n. 5.
cum Donello. Proinde juxta datas ex-
plicationes intelligendum est illud:
non probata probabo in Appellatorio.
Ad Confirmationem *dist. ma.* In diver-
sa instantia tendente ad diversum finem,
& quarum una non est alteri subor-
dinata, nec una subrogata in locum
alterius. *C. ma. secus N. ma.* Causa ap-
pellationis tendit ad eundem finem, ad
quem tendebat prima instantia, & sub-
rogatur primæ instantiæ. Ad 3. Illa
Jura sunt exaudienda de defensione Rei
in criminalibus, & de productione tes-
tium intra legitimum tempus, non ve-
rò post terminum, & publicatis jam
attestationibus. Ad 4. In *citt. cc.* non
est legitimè facta publicatio; nam in
poste-

posteriore fuit facta non coram Iudice, sed coram Arbitris: in priore verò inauditâ parte, & per vim prohibitâ suam intentionem probare; ac insuper illa nec didicerat testificata. Ad 5. *N. conf. & parit.* quia in testibus subest metus subornationis & suspicio, an non post cognitâ eorum depositiones ad mendacium instructi veniant falsum testimonium dicturi; non verò de instrumentis, quia hæc, & subscriptiones temporum ac personarum,

in iisdem contentæ, satis se ipsas prædunt. Unde quoad hoc testes conveniunt nomine instrumentorum, ut utrorumque sit longè dispar ratio. 6. Ibi agebatur in causâ Matrimonii in qua specialiter propter favorem Matrimonii recipiuntur testes publici etiam attestacionibus, adeoque etiam sus exceptus. Adde, quod utrumque publicatio attestacionum legitime facta non fuerit.

TITULUS XXI.

De Testibus cogendis, vel non.

DECISIO LXIV.

De Clerico & Laico testimonium dicere renuentibus.

SPECIES FACTI.

IN quadam Universitate seu Academia quatuor Studiosi confederant ad ludendum, quos inter erat unus jam Sacerdos, sed, postquam continuato in seram usque noctem lus chartarum incaluerant, Turbilius obminùs prosperam fortunam nimium quantum excandescens in blasphemias, & nonnunquam etiam in contumeliosâ in socios verba prorupit: quod Modestinus molestè ferens increpuit

maledicum, & lusum abrupter luit. Quapropter in furias actus Turbilius Modestinum evaginatio provocavit, qui initio quidem placidè verbis compescere conatus est, sed postmodum verò, quia is effectus insultare & probrâ dieteris laceffere perrexit Modestinus pariter strinxit gladium, & postmodum vel alterum congressum præter actionem suam graviter vulneravit.